

Ingrid Persson var fortfarande i hög ålder
mycket gott minne. Minnen från barn-
domen och ungdomen står särskilt
klara för henne, och man förstår, att
hon upplever dem igen, när hon be-
rättar. Hennes berättelser är därför liffulla
och detaljrika, och man tar ingen an-
ledning att tro, att de inte skulle vara
källförlitliga.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Linbuddning.

När lint var uppkommet skulle det
lutas så rent som möjligt. När sedan
grovt var muret skulle lint rystas.
Man tog så mycket man kunde hålla
i handen. Buntarna lades sedan i bors
öru varandra. När det sedan sattes upp
tog man hela trögen och satte upp
parris som såd. Man band aldrig
med några band eller något sådant.
Sedan skulle lint rivas så att man fick
det grönn som skulle användas. Sedan
trödes det ut igen och buddis ut på
en åker så tunt så tunt som man
nånsin kunde. Här fick det ligga och rötas.
Vi hade en särskilt åker som vi alltid
rötade lint på. När det var rötat skulle
det i bastuan och torkas. Bastua fanns inte

på varje gård, det var bara de största och
dit fick grannarna komma med sitt
lin. Byarna hade gemensam bastua.
Den låg alltid litet avsides för det
hände allt som först, att det bröjades
minna och då fick den inte ligga för
någon andra hus. Man köpte till bastuan
tidigt om mornarna och då skulle man
ha mat med sig. Det var alltid något
särskilt gott: fint bröd och smör i ask och
"äggabaga". Det fick vara mycket folk med
för limt skulle bytas med. Först
packades det in i bastuan och där pladades.
Sedan ställdes byterna upp på ställningar
runt omkring bastuan. Det var stora bytor
för karlarna och små för fjunthimman.
Det gällde och bricka på. I den bastuan vi
var minns jag inte att det var några

andra än vi, men i byastuerma räntade
nästa pass på att bli ingett när den
andra gången var färdig. Man passade
på när det var varmt i bastuan. När man
kom hem på kvällen skulle det vara
något särskilt gott igen, "bydegillt". Det
var riktigt kalas med vit gröt [risgrynsgröt]
Tjarna tokade ofta sitt lin hemma.
De hade stakar över en gammal tällar-
håla eller piprande, hade limt svampå
och riddade inunder. Då gällde det att vara
försiktig så det inte brann upp alltihop.
När limet var brödet skulle det skämmas.
Man hade limt på en hög ställning och
satt en i var ända av ställningarna och slog med
"hövorna" [skätheträ]. Jag minns när vi satt
ända till 12 klockan, tryckrimmar och andra
på vår bage. De var både "skäthetrar"

som städdade väsk, det grösta och "rentast"
härskor, som gjordes det renare. Gamla
kvinnor brukade komma och hämta "stätt-
fallet" och spinna det. Det skulle vara till
säckar. Det städdade snett skulle
håglas. Det fanns tre grothäglar på häglor.
Först grothäglades det och blev sågar till sä-
gar, som skulle vara till grova lakar. Senast
lin häglades en gång till och blev blann.
De användes till lintyg och finare lakar.
De lin som häglades tre gånger användes
till finare lintyg och duktyg.
Sedan skulle linet spinnas. Lomma var det
pigorna som spann det som inte lännsades
till. Topackvinnorna skulle spinna $\frac{1}{2}$ pund
som lön för jndbiten. Det fanns också
andra kvinnor som spann lomma.
Särskilt minns jag Boa-Bingten, hon

brukade spinna sytråd till mor. Första gången vi köpte sytråd var när jag var 11 år [1877] Vi skulle ha sömmuska för första gången. Furst hade köpt några sytt hemmuskulädderna med. Vi högen inte tärke än att det dugde med hemmaspunnen tråd. Men hade gott om fin tråd både rött och svart. Men sömmuskan skulle ha "börstråd" så jag fick gå till Jönköping och köpa. Där kostade 13 öre pullen.

Vår garnst var spunnet skulle det bytas. Det byttes i sträck i trä-tre dar. Vi hade askelet. Det fanns väl litet säpa och köpa men vi hade aldrig någon. Jag hade dom som använde flott i stället för säpa. Det gjordes väl litet mytta, men kläderna tektade härskna, så folket ville inte ha dom på sig. När garnst

var bykt hängdes, det till bekning. Så
byktes, det nu siktas att på tre gånger
om. Då hade det ljusnat något men
inte mycket. Sedan gick det ju blås mer
när det var värt. Då buddes hela värdshuset
ut på en ståtling vid huset, "värdbliken".
Vi vågade aldrig låta det ligga ute för
natten för tyvärr fanns det gott om I byarna
utåt, där de hade bättre jord, hade de
inte råd att ha värdbliken vid varje gård.

Byn hade en gemensam bit, allmänning,
där hela byn hade sina vägar till bekning.
Då brukade de sätta ut vakter.

Vi rullade in till på 90-talet, men sedan
bröjades det bli ont om arbetskraft och löner
steg och man kunde inte ha ett sådant
hårt arbete som det var med linet. Det fanns
också nu köpa rått så billigt nu.

ACC. N:R M. 11878:7.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

7

Vi bodde här så länge jag var på Landrik [1902]
På 96-t. fanns det mycket gott om vär och
rågade inte låta fjärr gå ut om natten.
Ett år, jag tror det var - 93, tog värn alla
barnen, 11 stycken, det var då jag var på
vägen julafton, när jag hade släppt ut
fjären ute mitt på dagen. När uller skulle
kardas hade vi handgill, jag minns, när
det kom 10-12 fjuntimmer, typ avbrytningen och
andra, och satt och kardade ull. De kom vid
10-tiden ^{på förmiddagen} när de inte kunde se längre, för
det var på vintern. Sedan höll de på till
vid 10-tiden på kvällen. De skulle ha kaffe
och kakor på kvällen och också kvällsmat,
då det skulle vara något särskilt gott oftast
äggkakor. Det brukade ofta dra ut på tiden
till klockan 12 innan alla var färdiga
hem.

ACC. N:R M. 11878:8.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Min far lät Anders Jönsson och han var rikshandlare vid sidan av jordbruket. Vi hyrde städer hemma i sandvik på 80-90-talet. Vi hade ett hyrbord, som drogs för hand. Det var vanligt med sticket. Späntak. Blev för dyra. Spännarna var gjorda av sticket och högs för hand. Vi sålde sticket. Det sköddes 7 man till ricket. Väster går skulldälla i knubben som stöts in i en ända av ricket. Så stod två man på vardera sidan och drog hyrbordet fram och tillbaka. När de drog framåt hyrde de och när de drog tillbaka gick det "brum". Så sköddes det en man till av ta mot sticket vid "brumet". Alla sködde vara rana ghemman utom pojken som vundade sticket, men det räcker i alltförall vanligen med gårdens folk. Detta höll man på med

på sommaren för råarbetet & det var mest
för om tyglades.

År 1892 el 93 anlade far och ägaren till
Hörghult en städbesöksbutik & byggde ett
mycket hus vid järn med stora cementerade
barrängar. Det är det hus om lilla lindblad
om har till sommarestuga. Förhuden gick
med förlust och de höll inte på mer än
ett par år.

Sandvik hade fytt ägare rätt ofta när
min far bjöte. År 1870 och där fanns
tre undantagsmän. Jag minns att ett
undantag var Lars Branne, Lars och jag och 5 kr.
En av dem, Sandviks-Önd, hade kreatur
och det hade nog de andra också. Han hade
dem i ett underhus under huset, & skulle
gå med fars kreatur på bek.

En gästa (piga) hade omkr 1870 till 15 kr.

en värnskänning, 1 mark & [ull] till vantar,
1 skäppa potatis, satta eller 1 fjäring, lin salt.
En dräng hade 25 kr, kostym, skor & tröja.
Förkunnas brukade kostar 25 kr parat.

Mjölken kostade på 90-talet 25 öre bannan
och 25 öre till jul. 1902-03 fick man 6 kr
för en tunna kare.

Trysarna fick gå till skolan, om de ville
handla där, men det kunde också hända
att bonden tog hem mer än han jär-
skörde närlig han köpte med häst och
vagn, och sedan sålde till trysarna. August
Johansson var upp affär i Kappatrup något
år de första åren på 80-talet. Han var
röstgik och hade gått omkring om Enall
frukt. I Öpparna och Vänge fanns det
affärer frukt, och det fick man gå
och handla, det tilläts man om skörde

ACC. N:R **M.11878: 11.**

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

11

höra, salt och fotogen och mus eller vad det
kunde vara.

I Biholmen fanns det en dam/bana. Där
hade man också marknad 2 ggr om
året, vår och efterhöst. Där fanns också en
butik vid vägen från stan, i det hus som
fjerran har affär nu. Huset som hade butiken
hette Käll- Kåjen. Jag har inte den
längre varit där på detta århundradet.

Det fanns gott om tiggare i staden för.

Tjurar fick man k öpa för. Man fick lösa
om vitt, vin, täd och vad man hade.

De t. o. m. var löst inmursade koppargyter
och tog med sig. I bland kunde man
träffa de gamla sedan om de hade blivit skrämda
och tappat in del. Men jag har i alla fall, att det
fanns ännu mycket mer utåt Öppnarna
än häruppe i staden.